

Et ekko til ettertanke

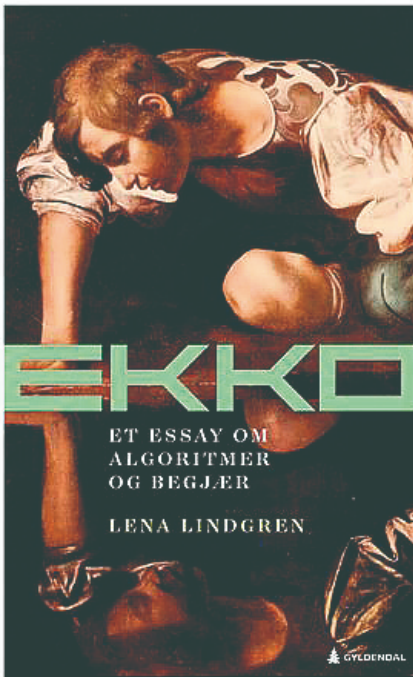
MYTISK MAKT Myten om Ekko og Narcissus illustrerer hvordan vi står i fare for å miste grepet om vårt kroppslige selv når vi tilstreber å etterligne vårt digitale jeg, skriver anmelder Kari Galaaen. Maleri: John William Waterhouse (1903) / Wikimedia

Forfatter Lena Lindgren beskriver hvordan medieteknologien påvirker samtiden, og hvordan den har fått en betydelig makt over livet vårt.

ANMELDT AV

Kari Galaaen

PUBLISERT 31. august 2022

BOK *EKKO, et essay om
algoritmer og begjær*

FORFATTER Lena Lindgren **ÅR**
2021 **FORLAG** Gyldendal **SIDER**
208

Lindgren tar leseren med på en reise til Silicon Valley, hvor hun håper å få et intervju med Pay Pal-gründeren Peter Thiel. Gjennom hennes reiseskildringer møter vi teknologigiganter som Google, Facebook, Instagram og YouTube. Lindgren viser hvordan vår oppmerksomhet har blitt en vare som kan selges på sosiale medier. I bytte får vi «gratis» tilgang til medieteknologien, som derved blir enda lettere vanedannende. På denne måten har teknologigigantene vokst seg store på bekostning av vår personlige autonomi. Forfatteren løfter frem James Williams, som tidligere jobbet som sjefsingeniør i Google. Han uttalte:

«Det informasjonen konsumerer, er oppmerksomheten til sine mottakere.

Derfor vil en overflod av informasjon skape fattigdom på oppmerksomhet.»

Williams sluttet i 2017 i Google for å finne tilbake til «oppmerksomhetens lys». Han ønsket å finne tilbake til noe hos seg selv som hadde gått tapt. Han trekker her blant annet frem styringen over egen tid.

I sin analyse av tiden vi lever i, og om hvorfor medieteknologien har fått så betydelig makt over livet vårt, bruker Lindgren den greske myten om Ekko og Narcissus som et verktøy. Ekko er nymfen som irriterer guden Hera med uro og snakk. Hera straffer Ekko slik at hun ikke lenger kan forme selvstendige setninger. Ekko mister evnen til å dele egne tanker og refleksjoner. Etter denne dommen forelsker Ekko seg i Narcissus, og

begynner å forfølge og imitere ham. Narcissus avviser henne, og Ekkos fortvilte kropp går i oppløsning. Hun blir usynlig, men fortsetter å eksistere som et ekko.

Jeg forstår myten slik at vi står i fare for å miste grepet om vårt selv som er kroppslig fundamentert, når vi tilstreber å etterligne vårt digitale jeg. Det kan føre til at vi lettere mister kontakten med vårt autentiske selv. Myten har fellestrekk med Winnicott (1967) sin teori om dannelsen av «det falske selv», som er en jeg-struktur som dannes for å beskytte selvet mot omverden. Det digitale jeg mangler som regel en helhet, og fremstår ofte med kun utvalgte deler av seg selv, et idealisert digitalt jeg. Dersom en tilstreber å bli lik sitt digitale jeg i virkeligheten, så er det en fare for at en kan tape noe av kontakten med sine genuine følelser og det å være til stede i sine omgivelser.

Lindgren trekker paralleller mellom Ekko og dataalgoritmene. Hun viser til hvordan algoritmene blir en gjenspeiling, en forlengelse av oss, et ekko. Narcissus blir fanget i en lukket sirkel, og Ekko i gjentakelsens sirkel. Ekko blir en usynlig allestedsnærværende kraft som mimer oss.

Lindgren forteller at Peter Thiel var elev av den franske teoretikeren Girard, som hevdet at et av de mest grunnleggende menneskelige trekk er imitasjon, og at vi alle er formet av begjæret etter å etterligne hverandre. Dataalgoritmene er laget slik at de trigger vårt mimetiske begjær. Vi har en tendens til å ta etter dem vi beundrer, eller som tar stor plass. Vi deler og gir likes. Det er lett å bli følgere, et ekko.

«Hun viser til hvordan algoritmene blir en gjenspeiling, en forlengelse av oss, et ekko»

Gjennom dette fores algoritmene med informasjon om oss, som i sin tur gir oss informasjon tilbake som vi opplever som relevant. Informasjon som vi følger, deler og liker. Algoritmene fores i en spiral preget av vårt eget speilbilde, og som vi blir preget av. Dette understreker betydningen av at vi har kunnskap om hvordan algoritmene kan virke inn på vårt selvbilde og vår identitet.

Lindgren får aldri et intervju med Thiel. I stedet finner hun mye informasjon om ham på nettet. Hun beskriver at «stalkingen» av Thiel fører henne selv inn i en hermende loop, hun blir et ekko. Det å skrive et essay om hvordan medieteknologien påvirker oss, samtidig som hun selv skaper konspirasjonsteorier rundt Peter Thiel, er et elegant grep som skaper spenning gjennom hele essayet. Som leser fikk jeg økt bevissthet om hvordan medieteknologien påvirker vår psyke, kulturen, politikken og samfunnet. Ved at Lindgren bruker tidløse greske myter til å illustrere hvilke problemer vi strir med i oppmerksomhetsøkonomiens tidsalder, ga essayet et interessant psykologisk perspektiv og trekker linjer fra antikkens Hellas til dagens samfunn.

Jeg savner imidlertid noen refleksjoner rundt forskjellen på avhengighet, dårlige vaner og mangel på bevissthet i drøftingen av sosiale mediers påvirkning.

Et spørsmål i forlengelsen av essayet er hvordan vi kan anvende teknologien på en mer pedagogisk og helsefremmende måte. Ved å studere Facebook kan vi lære mer om hvilke virkemidler og algoritmer som virker på endring av atferd.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 59, nummer 9, 2022, side 848-849

ANMELDT AV

Kari Galaaen

+ Vis referanser

Winnicott, D.W. (1967). *Playing and reality*. Routledge.